

SAMORDNING AV KURS – DET SVAKESTE LEDDET I BACHELORUTDANNINGEN?

TOR TANGENES er MBA fra ASU og Cand merc fra NHH. Han er førstelektor i økonomi- og virksomhetsstyring og faglig leder for bachelorstudiet i økonomi og administrasjon ved Handelshøyskolen BI. Han har også kursansvar for flere økonomi- og virksomhetsstyringskurs på masternivå, og han er medforfatter av lærebøker innen sitt fagområde. Tangenes er fagredaktør for Magma 0513.

KOMPETENTE FAGMILJØER, gode læringsprosesser og formaliserte kvalitetssikringssystemer er selvsagt påkrevd for handelshøyskoler som tar mål av seg til å utdanne økonomer som skal bidra til konkurransekraft og verdiskapning i arbeidslivet. Men like påkrevd burde det være at fragmentene av den bedriftsøkonomiske helhetsforståelsen som enkeltkurs (enkeltemner) representerer, passer best mulig sammen, nærmest som brikker i et puslespill. For å få dette til, bør samarbeid mellom tilgrensende fagmiljøer stimuleres. Læringsopplegg bør springe ut av realistisk organisatorisk og forretningsmessig kontekst, som forankres i solid forskning og beste praksis. Problemorienterte – og casebaserte læringsaktiviteter bør i økende grad erstatte tradisjonelle plenumsforelesninger for å tydeliggjøre læringens formål og praktiske relevans, og for å gi læringen en rød tråd. I større grad enn i dag bør teoriens forutsetninger synliggjøres, problematiseres og diskuteres. Og jeg legger gjerne til at teorier, metoder og verktøy som har gått ut på dato, bør ryddes av veien. Her har nok både institusjonene og NRØA (Nasjonalt råd for økonomisk administrativ utdanning) en jobb å gjøre.

Vi kan sikkert enes om at kurs der analytisk stringens er fremtredende, i liten grad kan samordnes med rene atferdskurs, eller praksisnære kurs der presjonskravet til tallbehandling er lavt, ikke minst fordi forutsetningstung teori er nødvendig for den første kursgruppen, mens rik teori må til for å støtte de to andre gruppene. Likevel er det – i en tid da studiekvalitet, kvalitetssikring og akkrediteringer er fyndord i akademia – et tankekors at samordningsarbeidet nærmest er usynlig i pågående kvalitetssikringsprosesser. Om det svake engasjementet skyldes lite samarbeid mellom instituttene, uheldige incentivmekanismer, utilstrekkelige standarder, faglige skylapper og/eller for store komfortsoner, kan vi bare spekulere i.

La meg konkretisere problemet ved hjelp av noen få eksempler: (1) Strategi vs. finans: I kurs om investeringsanalyse og fundamental verdsetting estimeres kontantstrømmer uten nevneverdig hensyn til virksomhetens strategiske prosess som er et hovedtema i strategikurs. Kontantstrømmene er i beste fall forankret i tilsiktet strategi (strategi som plan) og ulike mikro- og makroanalyser. Men hvis realisert strategi i stor grad er fremvoksende, blir nåverdien av kontantstrømmene bare et punkttestimat *i eller utenfor*

et udefinert utfallsrom. Selv om realopsjonsteori til en viss grad tar høyde for å løse dette problemet, er kurs om realopsjoner typisk forbeholdt masternivå. (2) Grunnleggende bedriftsøkonomi og økonomistyring vs. finans: Det bygges i liten grad bro mellom det enperiodiske analyseperspektivet som er vanlige i grunnleggende bedriftsøkonomi- og økonomistyringskurs, og det flerperiodiske perspektivet som er fremtredende i finanskurs. Det blir derfor vanskelig for studenter flest å se at en-periodisk analyse er et spesialtilfelle av flerperiodisk analyse, og at inntekts- og kostnadsrelevans fullt ut er forenelig med relevante kontantstrømmer. (3) Økonomistyring vs. strategi og organisasjonsteori: Til tross for navnet er økonomistyring på bachelornivå med få unntak frakoblet styringslitteraturen, og ofte redusert til mekanisk innøving av verktøy som bl.a. budsjetter, kalkyler og standardkostregnskap. Når ett og samme kurs (pensum) i tillegg forholder seg til flere motstridende paradigmer uten at dette klargjøres eller problematiseres, begrenses muligheten for helhetlig forståelse.

Det amerikanske akkrediteringsinstituttet AACSB (The Association to Advance Collegiate Schools of Business) legger vekt på kvalitetssikring gjennom såkalt double-loop-læring, som vil si at rapportert oppfyllelse av læringsutbytte på *studienivå* (i motsetning til på kursnivå), benyttes i læringsmessig forstand for å bekrefte eller justere kursinnhold og læringsaktiviteter, og i ytterste konsekvens, studiets læringsmål og kursportefølje. Anvendt på riktig måte vil dette kvalitetssikringsystemet kunne bidra til bedre kursintegrasjon, og dermed gi høyere læringsutbytte for studentene.

I dette nummeret av Magma har vi tatt inn fem artikler om studiekvalitet. I den første artikkelen drøfter Inger Johanne Pettersen kjennetegn ved gode handelshøyskoler. Hun konstaterer at de fleste handelshøyskolene i Norge er små og anonyme, der bare to institusjoner er internasjonalt akkreditert. I mangel av eksterne evalueringsordninger på institusjonsnivå i Norge inspireres hun av internasjonale institusjons- og programakkrediteringer og av den svenske evalueringsmodellen og presenterer en skisse til rammeverk for evaluering av norske handelshøyskoler.

I den andre artikkelen argumenterer Ove Roy Schølberg for erfaringsbasert undervisning i økonomisk-administrativ utdanning med utgangspunkt i

utdanningskvalitet, herunder koblingen mellom utdanning og yrke. Han drøfter balansen mellom forskning og erfaringskunnskap, skillet mellom profesjon og disiplin og bruker begrepet kunnskapsbasert praksis for å utvikle en prinsipiell skisse for bachelorundervisningen, der forskning og erfaringskunnskap integreres som likeverdige kunnskapsformer.

Overgangen fra lærerstyrt undervisning med plenumsforelesninger og individuelle eksamener til studentstyrt læring med fokus på problemorienterte – og casebaserte læringsaktiviteter er tema for det neste temabidraget. I denne artikkelen vurderer Bernt Arne Bertheussen om handelshøyskolene i Norge er innlåst i historiske pedagogiske spor og diskuterer hvilke krefter som påskynder og motvirker utviklingen. Avslutningsvis skisserer han et opplegg for studentstyrt læring i et strategikurs ved Handelshøgskolen i Tromsø.

Den fjerde artikkelen handler om undervisningsutfordringer i grunnleggende organisasjons- og ledelsesfag. Dorthe Eide mfl. tegner et tydelig bilde av de pedagogiske utfordringer som oppstår når et kursopplegg preges av et stort teoriomfang med mange usynlige antagelser og ambisiøse NRØA-krav, som tilpasses studenter med liten arbeidserfaring i stor-klasser. Artikkelen diskuterer hvordan teori og praksis kan integreres og foreslår tiltak for å styrke denne koblingen.

I det siste temabidraget tar Terje Berg utgangspunkt i debatten om relevant styringsinformasjon og kritikken mot tradisjonell budsjettpraksis i vitenskapelige tidsskrifter og fra praksis. Han kartlegger innhold og endringer i norske innføringsbøker i budsjettering som gjennom de siste 20 år har vært benyttet ved Handelshøgskolen BI og konstaterer at budsjettbruk problematiseres og underkastes et kritisk lys i bare én av bøkene. Deretter diskuterer han mulige årsaker til den tradisjonsbunnende læreboknormalen ved hjelp av management fashion-teori.

Vi har også gitt plass til en fagartikkel om hvilken rolle kommunikasjonsledelse har i forholdet mellom sykehus og media. Her diskuterer Marianne Nikolaisen Solbakk og Hogne Lerøy Sataøen en observert spenning mellom kravet om transparens og meroffentlighet på den ene siden og strategiske vurderinger av hva, når og hvordan saker i sykehusene bør fremstilles, på den andre siden.

God lesning!